

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și strălăutate pe an
40 franci.
Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:
de un rând garsonat: prima două la
banii; a doua oară 1/2 bani; a 3-a
oară 1 b. de fiecare publicație.
Adăpt abonamentelor, cât și inserțiilor
nu sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oraș și comitat
Scrieri nebrucate nu se primesc.

Anul VIII.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 49.

Fondul lui Iancu.

Mii de Români au sărutat banul, cu sudoare cruntă agonisit, și cu dragă inimă l-au dat ca pe mormântul lui Avram Iancu să se ridice o cruce de peatră, vrednică de numele care a nemurit însăși numele de Român...

Ear cel dintăiu ban l'a dat Nicolae Lăzărescu, țaran fruntaș din Șiria, p'atunci tiner, care știindu-mă în temnița dela Seghedin și crezându-mă în lipsă de bani, adunase pentru mine 30 de floreni. Nu erau bani mulți, dar era mare dragostea cu cari fuseseră strinși. Ear când ești în temniță, nu-s bani pe lume care să aibă pentru tine prețul dovezilor de dragoste a celor la cari tu, în mijlocul cărora ai petrecut cei mai dulci ani ai vieții... Bucuria asta am avut-o. Am fost deci bogat respălit pentru câte am îndurat. Bani nu i-am primit, ci am mai dat și eu tot atâta, și astfel s'a înciripat Fondul Iancu...

Erau grozav de necăjite foile maghiare de pe acea vreme. Foc și sabie strigau împotriva noastră, a celor ce și din temniță — atătam, căci în ochii șovinistului îndărătnic e un păcat de neiertat ca noi Români să ne aducem aminte de bărbatul strălucit al neamului, și este o «atățare împotriva țării și a Ungurilor» să îndrăznim a cinsti pe mai marii nostri... fie aceștia chiar în — mormânt.

De strigătele foilor maghiare nu s'a speriat însă nici un Român, ci cu dragoste îndoită s'au grăbit toți să dea *pentru Iancu*, odinioară stăpân peste mii de vieți, ear acum pe bună cale nu e țarmurită nici țărîna sub care-și doarme somnul de veci.

Dar s'a speriat stăpânirea ungurească de nenumăratele semne ce Români din patru unghiuri au dat despre dragostea lor sfântă față de un nume slăvit... Până și Români duși în America au trimis adică obolul lor, ne mai vorbind de frații duși în România...

Eată de ce întâiu a căutat să ne înfrice, pentru ca să nu mai adunăm *pentru Iancu*. Ear când toate metehnele-i s'au dovedit zadarnice, pus-a, din sinul neamului românesc, pe un bătuț de Dumnezeu (mai tîrziu ști-se-va numele lui afurisit!) să învinue că banii strinși *pentru Iancu* sunt mâncați... S'au găsit nemernici cari șoptiseră că acei bani s'ar fi cheltuit la întemeierea foilor noastre. Destul că i-s'au dat stăpânirii arme să tăbărescă asupra celui ce păzia banii, și astfel Liviu Albini fu aruncat în temnița grea, unde l'au ținut, *fără a-l judeca*, 14 luni de zile...

Fondul însă n'a perit, ci de opt ani de zile a fost în mâinile stăpânirii. Mai alaltă-

eri primiram știrea, pe care vedem că stăpânirea maghiară a trâmbitat-o în lumea în treagă, că cele peste zece mii adunate *pentru Iancu*, ministrul Tisza li a dat (erau să scrie că li-a dăruit) pentru școala română de fete din Sibiu.

Și infățisau foile ungurești acest fapt ca o dovadă, vezi Doamne, despre dreptatea ce ar fi voind să arate sfetnicul M. Sale față de Români și numai că nu ne ziceau: Grabiți, și vă arătați și voi mulțumitorii!...

Socot că îndeplinesc o înaltă datorință când protestez. Și-mi ridic cuvântul nu pentru că mi-ar părea rău văzând că Asociațiunii îi se pun la îndemână fonduri din cari să se ajutoreze un așezământ școlar românesc, ci pentru că și după legile omenești și potrivit cinstei ce trebuie dată voinții ori-cărui om, stăpân pe *Fondul Iancu* nu poate fi alt-cineva decât — neamul românesc, ș'anume cei cari au dat *pentru Iancu*.

Dacă vreaște Tisza să se arate om drept, dete banii Asociațiunii, căci în fine Liviu Albini este cel dintăiu care a ținut să ușureze starea punând *Fondul Iancu* sub grija celor dela Asociație... Dele-l spunând anume: *să facă ce-o vrea cu el*. De bună seamă, cei dela Asociațiune erau să zică și ei ceea-ce zicem toți căți am dat banii: să ridicăm un *monument lui Iancu*! Președintele d'acum al Asociațiunii el însuși este doar unul dintre cei mai cu pietate pentru mormântul care stă ș'acum la Tebia adăpostit numai de goronul lui Horea...

Dar să poruncească asupra banilor nostri și să ne dea a înțelege că Românilor din țeara asta nu li-se îngăduie să ridice o cruce pe mormântul celui mai slăvit viteaz al lor, la asta nu ne învoim, ci protestăm din toate puterile.

Cu puterea da, stăpânirea poate să ne ia *Fondul Iancu* și să-l dea pentru alte lucruri. *Să se știe însă, că nici un Român, nici un dăruitor nu s'a învoit la asta*, ci dorul nostru al tuturor rămâne să ridicăm pe mormântul dela Cebea o cruce care să mărturisească de dragostea tuturor Românilor pentru Iancu.

Și crucea aceasta se va ridica. Dacă nu de noi, apoi de urmașii nostri, căci — să nădăjduim — vremurile se vor mai schimba ele și în bine... Ear până atunci să ardă necontentit în sufletul nostru para dragostei întru aducerea aminte a celui ce fu podoabă a neamului și în vremuri de furtună veghiase cu atâta bărbăție pentru-ca să nu fim stânși din șirul popoarelor.

Russu Șirianu.

DELA ADUNAREA DIN CHIȘINEU.

Vorbirea rostită de Mihail Velicieu, în adunarea de protestare ținută în Chișineu la 8 Decembrie (25 Noembrie) 1904.

Onorată adunare!

Christos a zis: „unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor“.

Dumnezeu a creat și așezat pe pământul iubitei noastre patrii Ungaria mai multe popoare de diferite limbi.

Ați văzut d-voastră, cum fetele mari își înșiră mărgelile pe fir învrindându-le după colorii, ca astfel decorația prin mărgelile să fie mai frumoasă.

Dacă este potrivită asămănarea, am putea să asămănăm și popoarele din țara ungurească cu șirul frumos, împistritat cu mărgelile, a fetelor mari.

Ceea-ce sunt colorile la mărgelile, prin care se deosebesc una de ceia-l'altă, și care toate împreună dau frumseța girlandei alcătuită de mâna isteală a fetei mari, aceea este limba la popoare, prin care mai cu seamă se deosebesc unele de altele. — Limba este cel mai mare dar al bunătații dumnezeiești, căci prin aceasta devin oamenii popor, devin, după cum i-a plăcut creatorului Dumnezeu, ceea-ce i-a creat.

Fraților! Azi limba ne este în primejdie, de aceea ne-am adunat, ca să gândim împreună, să chibzuim, și să punem la cale măsurile legale pentru apărarea dreptului limbei noastre. iară atunci când ne adunăm, ca să apărăm cel mai mare dar dat de Dumnezeu omului, eu ca Român și creștin, cred și mărturisesc, că ne-am adunat în numele Domnului, și că Domnul în mijlocul nostru este.

Nu așa erede însă contrarii nostri!

Ei când ne văd doi sau trei adunați, de regulă zic, că ne-am adunat, ca să unelitim în contra patriei; ne-am adunat să necinstim legile, să agităm în contra altor naționalități, ori în contra slujbașilor statului sau comitatului, zic că ne-am adunat să agităm.

Țin să spun din acest loc sus și tare, că toate aceste presupunerii, vină ele de ori și de unde, sunt calumniile răutăcioase, adresate nouă și poporului nostru.

Noi, Români, ne iubim țara noastră Ungaria din toată inima și din tot sufletul nostru; căci este patria noastră, o iubim pentru-că aici sunt îngropate rămășițele pământești ale părinților nostri și strămoșilor nostri, ale fraților și fiilor nostri, a tuturor acelor, pe cari i-am avut noi mai scumpi, dar pe cari Dumnezeu i-a chemat la sine. — Aici în această patrie ne-am născut, aici am trăit, aici dorim și de aici înainte să trăim și să murim — însă numai ca Români. Pentru scumpa noastră patrie am dat și dăm cu dragă voie sângele și avutul nostru, de aceea în-sulta ce ni-se face, o respingem cu toată indignarea.

Chiar și dușmanii nostri recunosc, că un popor mai bun, mai blând, mai ascultător și cinstitor de lege, decât Românul, nu există, prin urmare nu e adevărat, că noi nesocotim legile. — Să ni-se arete un caz, când ne-am fi împotrivit de a ne da tributul de avere și sânge în interesul patriei.

Nu agităm în contra nici unei naționalități cu atâta mai puțin în contra Ungurilor din patrie,

iubim toate naționalitățile, iubim poporul unguresc, căci, încât e vorbă, de greutate, acele le purtăm împreună. — Au trecut o mie de ani, de când noi Românii trăim, aici împreună cu Ungurii, și mai dorim să trăim în pace până atunci, până când providința dumnezeiască și puterea de viață a unuia și a celuilalt ne va ține pe acest pământ. Astfel învățăm fiii noștri, astfel învățăm poporul nostru.

Nu agităm contra slujbașilor statului, ori ai comitatului; aceasta mai bine o știu și o simțesc însuși slujbașii, dintre noi, pe cari, ca și pe creaturi întemeiate pe lege, în cea măsură, în care știu ei înșiși să se cinstească, și în care sunt faptele lor demne de cinștire, noi încă îi cinștim și îi omenim.

Am ținut să fac aceasta declarație, pătruns de nădejdea, că contrarii noștri se vor convinge cu o zi mai curînd, că nu e bine să ne hulească, căci hula produce ură, ura destramă puterile, iară acolo unde nu este buna înțelegere, nu este nici binecuvântarea lui Dumnezeu, noi Românii am dori să fie binecuvântarea lui Dumnezeu și asupra noastră și asupra patriei noastre, pentru a căreia năntare trudim și muncim.

Am ajuns, fraților, vremuri grele, dară să nu desnădăjduim, ci cu atât mai tare să ne strîngem șirurile, pentru-ca primejdia, ce ne amenință să nu poată face stricăciune între noi.

Mai înainte m'am silit a vă pune înaintea ochilor un frumos șir de mărgele alcătuit de mîna isteată a unei fete cumînți. În șirul nostru de mărgelă nu sunt două de una și aceiași culoare lângă oaltă, ci sunt împistrițate, pentru-ca armonia frumosului să se prezinte înaintea ochiului privitorului în formă splendidă, atrăgătoare.

Acum dacă ne-am închipui, că un „Meșter Strică“ se pune și nimicește colorile deosebite ale mărgelilor, vom afla că frumuseța impunătoare de mai înainte a dispărut, deoarece-ce toate mărgelile au devenit a fi de una și aceiași culoare; astfel ajunse în starea de a nu avea nici un preț, căci și-au pierdut farmecul atrăgător de mai înainte; va să zică nu mai sunt mărgelă.

Astfel și „Meșterul-Strică“, care se numește Berzeviczy, și care din nenorocirea noastră și a patriei, este ministru de culte, și-a pus de gând, ca mărgelă scumpă dată de însuși Dumnezeu, limba naționalităților din Ungaria, să o șteargă, dacă ar merge lucrul așa ușor, ca și când ar fi o biată farbă proastă de mărgelă. Să o șteargă pentru-ca știut este, cumcă în limba sa trăește fie-care popor, iar dacă îi ia limba, acel popor a încetat de a mai fi.

Așa-dară, fraților, ne-am adunat aici sub cerul liber, să ne apărăm limba și drepturile ei, pentru-ca dacă este adevărat, că fi-care popor

în limba sa trăește, atunci acel adevăr stă și la noi la Români, că până atunci vom trăi ca Români, până vom vorbi limba românească, dată nouă de însuși Dumnezeu prin maicele noastre la naștere, de aceea declarăm sus și tare, că limba noastră românească numai morți ne o dăm.

Dară fraților, să ne ocupăm puțin de proiectul, care ne aduce temeri, de așa numitul proiect a lui Berzeviczy creat pe sama învățămîntului popular.

Înainte de ce am deschide cartea și am ceti câte-va rînduri din proiectul cu pricina, află de bine, să vă aduc la cunoștință, că avem legi votate mai înainte de dieta țării și întărite de Majestatea Sa prea grațiosul nostru împărat și Rege apostolic, care asigură pe sama naționalităților anumite drepturi.

Astfel este articolul de lege XLIV. din anul 1868, despre egala îndreptățire a naționalităților. În înțelesul acestei legi avem noi dreptul să hotărîm limba școlii noastre confesionale, limba școlii pe care noi am creat-o, și noi o susținem.

Mai după §-ul 17, statul e dator să înființeze școli între naționalități, cu limba de propunere a naționalităților. E dator să înființeze și gimnaziul din visteria statului cu limba de propunere a populațiunii din cercul și jurul, unde ar fi înființat gimnaziul.

Avem lege, care asigură autonomia bisericii noastre perfect.

Și dacă ne uităm în jur și căutăm modul cum să practicăm aceste legi, aflăm cumcă în cea mai mare parte sunt literă moartă, care va să zică nu noi, ci guvernul nu respectează legea.

Bărbații de stat unguri, cari, după potolirea resmeriței, dela 48, au fost chemați să conducă destinele statului, făgăduit, că vor respecta drepturile individuale și cetățenești, că doresc libertate deopotrivă pentru toate popoarele țării, și că vreau să asigure prin lege dezvoltarea și cultivarea fiecărei naționalități în legea sa, în limba sa, după tradițiile sale.

Legile mai sus provocate, care și așa cum sunt lasă mult de dorit, sunt rezultatul acestor făgădueli, pe care însă urmașii după timpuri ai renumiților bărbați nu le-au respectat, nu le respectează, ba se supără, când le aducem aminte, că sunt și astfel de legi.

Din contră legile mai sus provocate deși nu sunt după formele constituționale scoase din vigoare, au devenit vorbe goale, fără nici un folos practic.

Noul proiect al lui Berzeviczy pune vîrf la toate, prin acest proiect în mod tăcut se intenționează schimbarea legii despre egala îndreptățire a naționalităților, în paguba naționalităților, se intenționează nimicirea autonomiei noastre bisericești, se intenționează mai presus de toate,

ca în butul legii mai sus amintite, peste școlile noastre populare, care le-am întemeiat și întemeiem noi din sărăcia noastră, le-am ținut și le ținem noi din sărăcia noastră, să se facă stăpîn guvernul, punând de mai mari peste școli organele comitatului, eară noauă să ne rămîna dreptul de a ține școala, care — dacă proiectul lui Berzeviczy ar deveni lege, — vrea să o facă, scurt zis, fabrică de maghiarisare, fabrică menită a stărpi luciul sfintei noastre mărgelă, adevărat limba noastră.

Acesta este scopul proiectului de sub întrebare, pe care noi nu-l putem primi odată cu capul.

Și că așa este, o știm și o simțim de mult, deoarece nu numai că nu ne-a înființat și nu ne înființază școli din banii statului, cari sunt și ai noștri, dar nu ne lasă să ne înființăm școli medii, nici chiar pe banii noștri!

După-ce suntem în curat cu intenția proiectului mai des pomenit, să ne tragem de seamă, că oare este astăzi cu puțință să-și ajungă guvernul scopul, ar fi oare cu puțință să ne maghiarizeze?

Eu cred, că nu! Dacă n'am pierit, „când oardele barbare veneau, ca și lăcuste în agrii sămănași“, oare să perim acum, să poată cineva desființa neamul nostru românesc, când — mulțam lui D-zeu — pe lângă toate apăsările, conștiința noastră națională încă-i dezvoltată, când oțeliți în atâtea lupte am ajuns până aici.

Eu zic earăș nu, căci un popor nu se desființază nici chiar în modul barbar intenționat de proiectul de sub întrebare, până când știe să-și iubescă limba și tradițiile, până când ține la moravurile sale, și îndeosebi le legea și biserica sa, eară noi Românii, mulțam lui Dumnezeu, avem aceste însușiri, le-am moștenit dela strămoșii noștri, despre cari scris este, că s'au luptat mai mult pentru limbă decît pentru viață.

Și totuș proiectul lui Berzeviczy este o mare pacoste pe capul nostru, al naționalităților, pentru-ca dovedește înainte de toate, ceea-ce foarte ne doare, că guvernul naționalitățile le consideră de fit mașteri ai patriei, a doua oară dovedește, că guvernul nici măcar semne nu ne dă, că ar fi aplecat să deie ceva din visteria statului și pentru cultivarea mai superioară a noastră românească, și a treia dovedește, că favorizează unei rase, rasei maghiare în paguba naționalităților, și în fine dovedește, că vrea să împedecă cu tot prețul cultivarea fiilor noștri în limba noastră românească, deși, după pedagogie, băieții cu folos, numai în limba lor maternă se pot cultiva

De aici mai rezultă apoi, că bagseamă guvernele doresc, să rămîna copiii noștri prostiți, adevărat fără cultură, ca astfel în lupta de viață,

COLINDĂ.

Culese de: George M. Traha, teolog.

Colo sus Doamne mai sus,
Sus în dalbu răsărit
Numi d'albu răsărit
De 'mi dalbă mănăstire,
Că de mult ce este
Pe de afară prins-a muștii,
Pe din lontru-i gălbioară
Galbină-i doamne ce ciară.
Oare'n lontru cine șede?
Nouă popi, nouă dieci,
Nouă popi de ce-i bătrâni,
Nouă popi de ce-i mai tînări.
Slujba mândră ce ș'o cîntă!
Slujba mândră cine o ascultă?
O d'ascultă Maica sfântă
Cu diacu cel mai mare
Tot p'afară 'mpreumblare
Clopot mic sdrăncănea
De trei ori în trei chipuri,
Încă toaca își lovea
De trei ori în trei versuri,
Cătră diacu cel mai mare
Maica sfântă îi grăie:
O prinde-te diece prinde
Pe cornu d'altarului
Cătă 'n jos și cătă 'n sus
Cătă 'n sus pe răsărit
Să vezi diece ce-î vede!
O ține-mă Doamne așe,
Că ce vād întînăresc
Că vād un luciufăr mândru
Răsărind și strălucind

Cu razele pe pământ
Tot venind din ce putând.

Nu te poți apropie
De mirosul florilor
De isvonul sfinților
De fumul tămăilor.
Maica sfântă îi grăie:
Dalei diece fătul meu
Ludu ești, bolându ești
C'acela nu-î luceafăr!
Că vine fiul la Maică
Pe maică s'o hodiniască
Pe fiul sfânt să-l pomenească,
Nice vorba n'o rupe
Până la poartă c'ajunge.
Fiul sfânt îi grăie:
Deschide Maică poarta
Și-mi întinde cartea!
Maica sfântă poarta deschide
Cartea'n mână i-o pune.
În ea fiul să uita
D'ase prinde a ceti
Așa cetește de cu jale
De toți sfinții ingenunche,
Ș'apostolii lăcrămau.
Maica sfântă îi grăie:
Ce o cetești așa cu jale?
Lasă maică s'o ceteșe
Ca el să pomenească
C'a venit fiul la Maică:
Pe Maica s'o hodiniască
Pe fiul sfânt să l pomenească.

LA HORĂ.

Stane! prinde-te în horă,
Ce te uiți ca un plouat?
Câte năi și-s'a 'necat?...
Ici te prinde și tu soră,
Firea-i mamei curând noră.
Să nu fie cu bănat —

Ca norocul să ne bată?
Faraone 'ntoarce struna,
Ca s'o prind în joc pe buna
Să mai joace înc'odată
Ca pe gând era ea fată,
Că de nu îți dau vac-una...

Iac'asa îmi place mie,
Ca să joc să rid îmi place
Și să fim cu toți în pace.
De dușman? fie o mie
Nici o teamă.. El să știe:
Românul jucând nu tace.

Și-au pierdut boii dușmanii
Pe Român vor să'l înghită...
Doar Românul nu-'l o pită.
Boi 'or căuta cu anii
Pân' ce-or nebuni sărmanii...
Duhul rău să mi-l înghită!!

Trage din archuș țigane
Hora dulce românească
Să se 'ntindă și să crească...

care îi aşteaptă, să nu poată ţinea paşi cu ceilalţi compatrioţi.

Aşa este, şi este foarte rău aşa, căci şi noi, şi fiii noştri suntem fiii patriei comune, dela care cu drept cuvânt putem aştepta să ne primească şi strângă cu drag la pieptul său.

Berzeviczy însă, pe care eu proiect cu tot, uşor îl pot mână vântoasele într-o zi de vreme, ori nu şi-a dat samă de aceasta, ori dacă şi-a dat, buna înţelegere a locuitorilor patriei o aruncă — aşa zicând — în molochele nesăţiosului şovinism, drept os de ros, căci abstrăgând dela câte toate, proiectul de sub întrebare este *capabil să producă ura între fiii patriei*, ear cei ce face astfel de fapte, subsapă la rădăcina hinelui patriei, prin urmare proiectul lui Berzeviczy, mai presus de toate, este şi nepatriotic, este un atentat la bunăînţelegere, dragoste şi iubire între raportanţii din patrie, eari toate împreună constituiesc statul, prin urmare proiectul lui Berzeviczy e un atentat încontra statului.

Au mai trecut vremuri grele peste capul Ţării. — Odată, când calvinii voiau să ne facă calvini, Rákoczy deodinioară a zis, să dăm în mâna poporului român cărţi calvineşti scrise în limba românească, căci astfel li-va succeda să ne facă calvini, şi ce s'a întâmplat, moşii şi strămoşii noştri au rămas în legea lor străbună, dovadă şi adunarea de azi; — dară au învăţat draga limba lor românească cu toată căldura inimii şi cu toată încordarea minţii lor, s'au cultivat în limba lor românească şi s'au lipit tot mai tare de legea şi biserica lor.

Şi ce credeţi D-Voastră, oare în cazul când s'ar ridica la valoare de lege proiectul lui Berzeviczy, să nu se poată întâmpla chiar contrariul, de-a ceea-ce doreşte dânsul, să nu se împlinească zicala, că acţia naşte reacţia?

Eu cred, că da. Nu numai că cred, ci sunt convins de aceasta, de aceea nu mă tem de perire. Sunt convins, că fiecare mamă, fiecare tată, toţi pe căli i-a binecuvântat Dumnezeu cu copii, fraţii cu surorile mai mari, vor forma acasă, în casa părintească, până când sunt copii mici, iar după ce devin mărişori, şi-i folosesc la lucru, vor forma pretutindenea, unde vor fi cu copii, şcoale române, în care vor învăţa pe băieţii mici, se vor instrua ei unii pe alţii în scumpa noastră limba românească, şi vor instrua în legea şi credinţa strămoşească, şi astfel făcându-se dascăl cel mai mare celui mai mic, cel procopsit, celui mai puţin procopsit, sunt convins, că poporul nostru românesc va trăi, să va cultiva în limba lui şi să va lipi de legea lui, şi aşa işi va bate joc de toată stăruinţa lui Berzeviczy şi soţilor.

Până acum încă avem un mic folos de proiectul lui Berzeviczy, şi acela e, că ştirurile noastre, ici colea destrămate, s'au închiegat, e, că am în-

Uite-mi! în joc măi Stane
Şi pe Ianuş... Faraoane
Sfântu'n cobză să-ti trăsnească!

Trage măi, tunate-ar sfinţii
Franţ în horă încă-i prins
Şi pe joc mi s'a întins...
Zău ar rîde şi părinţii
Până mi i-ar durea dinţii...
Iată-i măi cum s'au aprins.

Şi Rojica şi Matilda
Iată-le că s'au prins în joc...
Ştii că-i hora cu noroc?!
Toţi străinii ne iau pilda.

Berzeviczy!! lângă Clotilda!
Şi proiectul tău în... foc.

Aşa-i hora românească,
Nu te lasă'n pace frate!
S'o ascuţi? din minţi te scoate...

Fierea'n duşmăni să plesnească,
Hora noastră să tot crească,
Grija Domnul să ne-o poarte!

I. G. Oileanu.

ceput eu toţii a ne îngriji serios, de apărare, a ne aduna ştirurile, a ne întâlni, a făgădui sus şi tare înaintea lui Dumnezeu, cămacă limba noastră nu o dăm, nu o părăsim; până acuma am vorbit-o şi cultivat cu drag, ear de acum înainte şi eu mai mare dragoste ne vom lipi de ea, căci în aceasta alipire de limbă zace existenţa noastră. De aceea, fraţilor, urmaţi sfatul meu, fiţi tari în iubire de neam, căci cu noi este Dumnezeu, eară în contra proiectului lui Berzeviczy protestăm din toată inima şi din tot sufletul nostru.

Declarăm tot odată sus şi tare, că dorim să trăim cu toate naţionalităţile din patrie în bună înţelegere, frăţească, dragoste şi armonie, păstrându-ne românitatea noastră, şi ne călînd pe ni menea pentru limbă, ori naţionalitatea lui.

Dumnezeu să ne ajute!

În mai multe părţi vorbirea aceasta pe cât de caldă pe atât de cumpenită, a fost întreruptă de unanime aprobări, ear la urmă s'au făcut entuziaste ovaţiuni fruntaşului iubil.

Din cauza inbulzării de material, celelalte vorbiri le vom publica în viitorul număr dublu, când vom arăta şi numărul fruntaşilor cari au luat parte la acea însuleţită adunare.

CONVOCĂM

alegătorii cercului electoral Pecica şi toţi doritorii de bine a cauzei române în

Adunare,

ce se va ţineă Luni în ziua Sântului Nicolae la orele 11 a. m. în sala cea mare a bisericii gr.-or. române.

Oblectul:

1. Protestare împotriva proiectului de lege a ministrului Berzeviczy.
2. Aducerea rezoluţiunii,
3. Propuneri şi interpelări.

Pecica-română, la 2/15 Dec. 1904.

Ştefan Tămăşdan,
paroh.

Sava Tămăşdan,
paroh.

Dr. Lazăr Ghebelcs,
advocat.

Octav. Tămăşdan,
cand. de preot.

Efrem Moldovan,
învăţător.

Efrem Hedeşan,
învăţător.

Teodor Orga,
econom.

Trăila Teretean,
econom.

Vasile Ciorogariu,
comerciant.

DIN DIETA.

Scandalul ear a început. — O votare. — Vorbiri — Disolvarea Dietei.

Joi scandalul a reînceput în Dietă. Dintre opozanţii au vorbit Andrassy Gyula, Kossuth Ferencz şi Apponyi. Toţi trei au spus că trebuie să se înţeleagă asupra celor ce sunt de făcut. Dar aşa se vede că merge greu treaba. Când a vorbit adică Tisza, cineva — de pe băncile opoziţiei — a fluertat zdravăn. Se făcu atunci un sgomot ş'o învâlmăşeală în Dietă, în cât vice-presidentul Jakabffy a trebuit să suspende şedinţa. A trecut un sfert de oră până s'a făcut linişte şi Tisza a putut să continue cu vorbirea.

Intr'astea vestitul scandalagiu Lengyel Zoltán a făcut atâta tărăboiu, că prezidentul a trebuit nu numai să-l îndrume la ordine dar să trimită chestia la comisia de imuni-

tate, pentru ca această allându-l vinovat, să-l oprească dela şedinţa.

Asupra acestei afaceri s'a votat. 237 deputaţi au votat pentru a se da Lengyel în judecată comisiei de imunitate ear 161 contra. E de observat, că disidenţii au votat şi ei cu opoziţia contra. Aşa se vede însă că opoziţia nu este destul de tare pentru a bate guvernul la vot. Cu vorba birue însă, căci atâta s'a vorbit în cât nici Joi nu s'a putut constitui birou de Dietei.

Seara s'a ținut conferinţă la clubul guvernamental. Tisza a spus din nou, că dacă opoziţia continuă cu obstrucţia şi astfel împiedică constituirea şi lucrările în Dietă, nu-i rămâne de cât să *disolve cât mai iute Dieta şi să facă noi alegeri.*

Clopotele catedralei din Sibiu.

»Telegraful Român« scrie:

Erî (Marţi) la 12 oră s'a făcut sfinţirea clopotelor bisericii catedrale din Sibiu prin Ex. Sa înaltpreasfinţitul arhiepiscop şi metropolit Ioan, asistat de Preacuvioşile Lor, arhimandritul vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu şi protosincelul director seminarial Dr. Eusebiu Roşca, de Cuvioşia Sa ieromonahul asesor consistorial Nicolae Ivan şi de diaconul Dumitru Câmpean.

Sub baldachin, purtat de profesorii seminariali Dr. Virgil Cioban, Dr. Aurel Crăciunescu, Vasile Stan şi de secretariul consistorial Dr. George Proca, precedat de asistenţa preoţească şi urmat de asesorii consistoriali şi de alt public numărös, Ex. Sa a parcurs calea dela residenţă până în curtea catedralei întra sunetele tropariului „Bine eşti cuvântat Chr. Dumnezeu nostru“, cântat de corul seminarial, condus de profesorul T. Popovici.

Ajuns în faţa catedralei, unde erau aşezate clopotele, s'a făcut prescrişul serviciu, la finea căruia Ex. Sa a stropit cu apă sfinţită clopotele şi publicul adunat, apoi în aceeaşi ordine şi întra sunetele aceluiaşi tropariu s'a reîntors la residenţă.

Clopotele sfinţite, patru la număr, sunt de greutatea următoare: cel mai mic de 168 kilograme, al doilea de 423 kilograme, al treilea de 790 kilograme, ear al patrulea, cel mare, de 1345 kilograme. Ridicarea lor în turnurile catedralei se va face în una din zilele apropiate. Clopotele sunt din turnătoria fiilor lui Friedric Seltenhofer din Şopron.

Răsboiul ruso-japonez.

Londra, 14 Dec. De erî armata japoneză a început să bombardeze ear Port-Arthurul. Comandantul artileriei şi raportează deja că tunurile japoneze au îndreptat focul împotriva arsenalului din cetate, a magazinelor de torpiloare pe care li-au şi aprins. De asemeni au fost nimicite corăbiile din port. *Pagubele cauzate Rusiei prin nimicirea marilor vase de răsbotu şi a altor corăbi se urcă la 175 milioane ruble.* Sebastopol, singurul vas mare de răsbotu care scăpase neavariat, a fost şi el lovit erî, aşa că *în-cepe a se scufunda. Intreaga flotă de războiu resăriteană rusă a fost deci nimicită.* La Petersburg desnădejdea şi mahnirea e mare.

Pe străzile oraşului Port-Arthur e o privesc înspăimântătoare: oameni rupţi în bucăţi de granatele japoneze. Dar şi Ruşii fac goluri mari în trupele japoneze când acestea dau asalt.

DIN ROMANIA.

Adresa Camerei. Sâmbătă, 27 ale curentel, la orele 12¹, din zi, M. Sa Regele a primit, în sala Tronului, față fiind d-nii miniștri și Curtea regală, biuroul și comisiunea Adunării deputaților, însărcinată a prezenta M. S. Regelui Adresa de răspuns la Mesagiul Tronului.

D. M. Pherekyde, președintele Adunării, dete citire următoarei Adrese:

Sire,

Perdere dureroasă a prea scumpului Frate al Maiestății Voastre a fost pentru Maiestatea Voastră o adâncă mâhnire, împărtășită de națiunea întreagă, ale cărei sentimente sunt nedespărțite de acelea ale Regelui Său iubit.

Adunarea deputaților, luând o parte viuă la doliul Augustei Voastre Familii, face urări ca Dumnezeu să Vă întărească în această crudă încercare.

Sire,

Adunarea deputaților este adânc mișcată de cuvintele bine-voitoare ce i-a adresat Maiestatea Voastră. Ea este, în adevăr, hotărâtă a lucra, și în această din urmă sesiune a legislației sale, cu același sentiment al datoriei pentru binele obștesc și cu aceeași voință nestrămutată cari au însuflețit-o până acum.

Representanții al națiunii, suntem fericiți a constata că România urmărește pe calea păcii politice și internaționale. Aceasta îi dă încrederea și prietenia tuturor și asigură liniștită dezvoltare a Regatului.

Așezarea sistemului nostru economic pe baze noi și solide va slugi la regularea relațiilor noastre comerciale cu toate Statele și va da un nou avânt dezvoltării noastre economice.

Incheierea Convenției comerciale cu Imperiul German, supusă deliberărilor noastre, va fi studiată și apreciată cu toată atențiunea ce i-se cuvine.

Sire,

Seceta ne-a supus și anul acesta la o grea încercare. Nevoile însă apasă mai greu asupra populației rurale. Pentru micșorarea lor, pe lângă măsurile luate de guvernul Maiestății Voastre, Adunarea deputaților se va grăbi a da tot concursul său la ori-ce propunere de ajutorare.

Cu toată criza actuală și sacrificiile noi ce se impun țării, întocmirea bugetului și pe anul 1905—1906 se va face pe aceleași baze ca bugetele precedente, votate de această Adunare, și suntem încredințați că, cu modul acesta, vom pași peste toate nevoile și creditul țării va rămâne neatins.

Reforma legii vamale, spre a se pune în acord cu progresele realizate în ramura financiară și în special cu cerințele noului tarif, va face obiectul în deosebi al deliberărilor Adunării deputaților. Un mare ajutor pentru dezvoltarea comerțului va fi înființarea de întreprinderi în București.

Industria petrolului ia din zi în zi o dezvoltare întinsă. Cu cel mai viu interes vom lua în deliberare ori-ce măsură ni-se va propune, pentru a asigura rolul însemnat ce este menită această industrie a juca în viața noastră economică.

Credem că direcțiunea practică dată instrucțiunii publice este cea mai nimerită, căci va putea forma generațiunii care prin lumină și muncă să-și asigure existența, și vom stăruii într'însa pentru binele țării.

Adunarea deputaților a primit cu cea mai vie mulțumire asigurarea că armata va fi în curând complet înzestrată cu armele cele mai perfecționate și că ea se întărește neîncetat, așa că va fi pregătită ori când se va cere a-și face datoria de a fi apărătorul țării.

Sire,

Nici o ocaziune nu poate lipsi ca cetățenii din ori-ce colț al țării să nu se bucure de a

putea să-și manifeste simțimintele de dragoste și de devotament pentru Maiestatea Voastră și pentru Dinastie, precum le-au manifestat în cele două călătorii în țară ce Maiestatea Voastră a făcut anul acesta. Aceste simțiminte vin din nestrămutata recunoștință pentru tot ce a făcut Maiestatea Voastră pentru mărirea și întărirea Statului Român și din adâncă credință că viitorul Patriei este pentru totdeauna asigurat.

Adunarea deputaților, interpretă credincioasă a simțimintelor națiunii, e fericită de a aduce din nou Maiestății Voastre omagiul de devotament profund și de dragoste neschimbată.

Să trăiți, Sire!

Să trăiască M. S. Regina!

Să trăiască Dinastia!

Președintele Adunării: *M. Pherekyde.*

Vice-președinți: St. C. Șendrea, D. Protopopescu, I. G. Poenaru-Bordea, V. G. Mortzun. Secretari: Nicolae Bălănescu, N. Petrescu, Ion G. Plessia, C. A. Vidrașcu, G. Rușaveteanu, I. Simionescu-Rîmnicianu, Ștefan C. Ioan.

Chestori: I. Procopiu, A. Delimarcu, N. D. Morocanu, H. C. A. Rosetti.

M. Sa Regele a răspuns:

Domnule Președinte,

Domnilor Deputați,

„Din tot sufletul vă mulțumesc pentru scumpele mărturisiri de adâncă simpatie ce Camera deputaților, împreună cu țara întreagă, Mi-le arată cu prilejul pierderii prea iubitului Meu frate. Ele sunt o dulce mângâiere la durerea Mea.

„O altă mâhnire, tot atât de mare pentru Mine, este lipsa ce băntue o parte din populațiunea noastră rurală. Măsurile de ușurare ce v'afi hotărât a le lua, în înțelegere cu guvernul Meu, nu Mi lasă nici o îndoială că, cu ajutorul bunăvoinței tuturor, aceste suferințe vor putea fi alinate.

„Seceta din acest an ne dovedește cu prisosință cât de justificate sunt regulile de prevedere și prudență ce ați aplicat la alcătuirea bugetelor, căci astfel numai finanțele și creditul Statului au putut rămâne neatins. Țara nu va uita aceste însemnate îmbunătățiri aduse gospodăriei noastre de Stat în această legislatură, ear efectele lor binefăcătoare vor fi cea mai frumoasă răsplată a patrioticei domniilor-voastre munci.

„Cu o viue satisfacțiune văd că Camera deputaților va da guvernului Meu întregul ei sprigin întru întărirea armatei și întru așezarea sistemului nostru economic, potrivit cerințelor și trebuințelor țării, asigurând astfel acestor două elemente precumpănitoare ale puterii noastre o dezvoltare neîntreruptă.

„În numele Meu, al Reginei și al Familiei Mele vă mulțumesc din inimă pentru sentimentele de dragoste și credință ce Mi-le reînviți așa de călduros din partea Camerei deputaților.“

— M. S. Regele a adresat d-lui P. B. Penescu, primarul orașului Iași următoarea scrisoare:

Domnule primar,

Dorind ca scumpa Noastră, a doua capitală, să păstreze un semn vădit al recunoștinței Noastre pentru călduroasa primire ce a făcut Reginei, Mie și Familiei mele, cu prilejul sărbătorilor din Octombrie trecut, v'am trimis portretul Meu pentru sala consiliului comunal.

Vă rog, d-le primar, să arătați încă odată tuturor concetățenilor domniei voastre cât de adânc sunt întipărite în sufletele Noastre sentimentele de dragoste ale iubiților Ieșeni și cât de neștearsă va rămâne amintirea acestor neuitate zile.

Vă reînviuiesc, d-le primar, încredințarea sentimentelor Mele de mulțumire și bună-voință.

Carol.

Cooperative sătești. Dl D. Protopopescu inițiativei căruia îi datorăm și altă lege, care se distinge printr'o înțeleaptă și prudentă prevedere

în favoarea țăranilor, a depus Sâmbătă pe biuroul Camerei un proiect de lege din inițiativa parlamentară.

E vorba despre determinarea constituirii cooperativelor sătești de producție și de consumație, ușurându-i-se creditul la băncile populare. De asemeni, prin articolul 3 al acestui proiect de lege cooperativele de producție și de consumație sătești cari vor avea un capital social mai mic de 20.000 lei sunt cu totul scutite de plata patentei, iar cele cu un capital social mai mare de 20.000 lei vor plăti jumătate din patenta cuvenită după lege.

E aproape inutil să insistăm asupra importanței acestui proiect de lege care odată votat și pus în aplicare va pune și mai mult stavilă cămătăriei la sate. Apoi e de o mare importanță economică faptul că asociațiile țărănești vor putea să-și cumpere în comune uneltele de muncă, se mințe, mașini agricole etc. E neîndoelnic că al e producția, atât în calitate cât și în cantitate, unei serii de pământuri îmbucătățite și alta va fi cooperativelor sătești, cari vor avea puțință de a-și cultiva terenul în mod sistematic, după normele științei agricole moderne, cu instrumente perfecționate și scumpe, pe cari în mod izolat nu le-ar fi putut avea fie-care mic cultivator în parte.

E de relevat apoi că și vânzarea produselor cooperativelor se va putea face în mai bune condiții.

Astăzi muncitorul agricol izolat e la discreția celui dintâi venit; cooperativa agricolă va avea mijloacele necesare de a-și putea transporta marfa pe piață și a face operații comerciale în adevăratul senz al cuvântului.

E de neîgăduit, că proiectul de lege în chestie, semnat de unspre-zece domni deputați, are o deosebită importanță socială și nu ne îndoim, că el va căpăta în curând putere de lege.

*

O sărbătoare. Asupra sărbătorii dela Tirgoviște a inaugurării mausoleului lui Mihai Viteazu, se telegrafiază din acel oraș următoarele:

De pe la 10 ore dimineața, gara era plină de public din toate clasele sociale care venise să salute studențimea.

Pe peron erau elevii gimnaziului și corpul didactic.

La 10 ore 45 m., sosește trenul. Muzica militară intonează un marș. Studenții se cohoară, în frunte cu profesorul Tocilescu însoții de vestitul Cârțan.

Directorul gimnaziului, Georgescu, le urează bună venire. Dl Tocilescu răspunde, arătând însemnătatea istorică a acestor locuri.

Pelerinii pornesc cu muzica, parcurgând centrul orașului până dincolo de Ialomița. Apoi în cântecul „Deșteaptă-te Române“, intonat de studenți, ajung la 12 ore, la mănăstirea Dealului.

În biserica de aci, serviciul divin pentru odihna sufletului marelui erou, e oficiat de protoierul județului înconjurat de mulți preoți.

Asistența trece apoi într'o sală a școlii copiilor de trupă unde profesorul Tocilescu, luând cel dintâiu cuvântul, arată viața și faptele marelui domnitor.

Vorbesc apoi d-nii Bărcăcilă, student în literă, din partea asociației studențești, și Georgescu, directorul gimnaziului, din partea orașenilor.

Intorcându-se cu toții în biserică protoierul și preoții așează craniul marelui Mihai în noul relicuar construit în acest scop și care se ridică în partea dreaptă a bisericeii.

După aceasta vorbește deputatul Dimitriu, descriind caracterul sărbătorii.

La orele 3 studenții și ceilalți se reîntorc în oraș și prânzesc la restaurantul „București“.

La masă au tostat d-nii Tocilescu, Ionescu, Toncescu, Ioanițescu, Dimitrescu și Dimitriu studenți.

S'a expedit o telegramă M. S. Regelui.

După ce au depus gerbe de flori la statuetele lui Alexandrescu și Heliade, mosafirii au pornit la gară unde profesorul Tocilescu a mulțumit directorului gimnaziului și cetățenilor de primirea ce li-s'a făcut.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curat. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciu. Dinți și dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

La 5 ore 35 m., trenul a pornit în urale entuziaste și strigătele studenților: „Trăiască orașenii!”

Aniversarea luării Plevnei. Aniversarea luării Plevnei s'a serbat Duminecă cu o deosebită solemnitate de societatea Coroana de oțel a veteranilor din războiul independentei.

La orele 9, membrii societății au pornit cu drapelul dela sediul societății spre biserica Icoanei.

La biserica Icoanei s'a oficiat un parastas pentru odihna sufletelor acelor ce au căzut sub zidurile Plevnei.

După terminarea serviciului divin s'a propus a se trimite M. S. Regelui o telegramă prin care veteranii îl roagă să primească sentimentele lor de nețărmurit devotament.

La orele 12 și jum. veteranii s'au înapoiat la sediul societății.

La regimentul 4 Ilfov nr. 21 s'a serbat luarea Plevnei cu deosebită solemnitate.

Soldatii și ofițerii au fost strinși în sala batalionului 2.

Dl locotenent Teodor Popescu a arătat pe-ripetiile războiului dela 1877—78. A zis că mâne România poate avea nevoie din nou de brațele Românilor cari își vor da tributul sângelui cu voioșie; sfârșește strigând: Trăiască M. S. Regele și Augusta Sa familie.

Muzica intonează imnul și dl comandant al regimentului se adresează trupelor spunând:

Să ne gândim la strămoșii noștri și să ne facem datoria. Aceste vorbe au fost spuse după ce a vorbit despre cei ce au murit pe câmpiile Bulgariei.

La reg. 1 de geniu dl maior Zota a vorbit despre însemnătatea zilei, asemenea și dl colonel Istrate. S'a sărbătorit aniversarea și la regimentele Mihael Viteazu nr. 6; 2. 10 artilerie și la batalioanele 2. 6 vânători, toate în București.

Adunarea generală a „Ligei Culturale“. Membrii Ligei Culturale, secția București, s'au întrunit Duminecă după amiază în adunare generală.

Sedința s'a deschis la orele 2. p. m., sub președinția dlui general Pilat, vice-președintele acestei secțiuni.

Se da cuvântul dlui Oteteleşanu, care a citit scrisoarea încredințată d-sale de dl Sava Șomănescu, președintele activ al Ligei Culturale.

Dl Sava Șomănescu declară că se retrage din demnitatea ce ocupă din cauza multiplelor d-sale afaceri.

Declară, însă, că va da sprijin Ligei totdeauna. Dorind să-i se dea Ligei o impulsie mai mare, face următoarele propuneri:

1. Să se studieze situația Românilor din diferitele țări și mai cu seamă din părțile unde românismul e amenințat, pentruca „Liga“ să lucreze mai mult în acea direcție;

2. Membrii „Ligei“ să caute a intra în relațiuni cu fruntașii români din toate ținuturile spre a se cunoaște, a se sfătui și a se ajuta la nevoie;

3. Să se țină deșteaptă opinia publică din țară și din străinătate asupra a tot ce se petrece în țările locuite de Români și a se denunța opiniei publice toate piedecile ce se pun în calea dezvoltării conaționalilor noștri pe terenul economic, cultural și național, și al

4. Să se înceapă o acțiune mai energică și cu totul independentă de considerațiunile politice și de interesele de partid, pentruca numai astfel se va contribui la ridicarea neamului românesc și la deșteptarea conștiinței naționale a Românilor din toate țările.

După citirea scrisorii, dl Oteteleşanu face o dare de seamă despre activitatea Ligei. Constată cu regret că membrii în loc să crească au scăzut cu 150 de inși. Pentru a se înscrie cât mai mulți membri, propune să se facă conferințe la Ateneu spre a arăta tuturor scopurile patriotice ale Ligei.

Mai propune să se ocupe și de starea Românilor din Serbia și Bulgaria, în număr de peste 700.000.

Incheind, dl Oteteleşanu spune că mulți deputați vor susține în sesiunea legislativă curentă ca Liga să fie recunoscută ca persoană morală.

Același lucru îl repetă și dl Grădișteanu. Se procedează apoi la alegerea noului comitet. Se alege d-nii: general Pilat, Gh. Adamescu, I. Oteteleşanu, I. Poenaru Bordea, Dr. Angelescu, și T. Seimeanu.

La orele 4 adunarea ia sfârșit.

Scandalul din Dietă.

Privitor la scandalul petrecut Marți în Dietă, Bartha Miklós face în »Magyarország« următoarele mărturisiri:

De-odată zeci de piepturi au strigat să se care afară din sala de ședință drabantii. Dar nici unul nu s'a mișcat din loc. Provocarea de sus a fost repetată încă câte-va secunde, dar în zadar. Atunci deputatul Rigó Ferencz pe care întru cât va l-a slăbit boala, dar nu i-a slăbit și curajul, s'a aruncat asupra celui mai dela vale drabant. La moment trei voinici l'au apucat pe Rigó. Dar în același timp deputatul Kapotsffy a trântit pe unul, Polonyi pe altul, și Rigó pe al treilea drabant la pământ.

Deputatul Pozsgay Miklós a sărit în luptă ca un leopard. Lui i-au urmat zece, douzeci, — o sută. Acum începe asediarea tribunei prezidențiale. Aceasta era cetatea, care trebuia cucerită cu ori-ce preț. Urcarea pe tribună părea cu neputință de oare-ce pe trepte era loc numai pentru un singur om.

Alătura deci numai doi puteau lupta: la vale un deputat, sus pe parapet un drabant. Focul luptei însă aprins în inimile celor cu curaj a luminat mintea lor. Conte Bethlen Bálint a pus mâna pe bariera din jurul tribunei, pe care cu putere supra omenească a început să o dărâme. Iute grăbiră și alții să-l imiteze pe Bethlen. Bariera de stejar în urma asta a început să se deslipească de tribună între teribile scrișnături. Cu asta a încetat zidul de apărare din jurul drabantilor.

Acum din două părți au putut deputații îndrepta atacul plănuț. Cetatea era în primejdie Cineva — se zice că gingașul domn Feiltsch — a dat ordin și celorlalți feciori să între în sală întru ajutor tovarășilor lor la strimtoare. Astfel numărul lor s'a ridicat la 40. Patruzeci de gizi împotriva celor ce fac legi. Numai gidele de căpetenie a lipsit

În urma asta s'a iscat o învălmășală ne-bună. Pe Papp Zoltán un gide l'a apucat de gât ca un tâlhar, stringându-l de guler, care dacă nu se rupea, avea să pricinuiască moarte prin strangulare deputatului. Din fericire cămașa și cravata s'a rupt. Ticălosul atât de tare a strins gâtul deputatului încât acul din cravata lui Pap Zoltán s'a frânt în bucăți.

Acest asalt a ținut abia cinci minute. Călăit cădeau cu picioarele în sus de pe treptele tribunei. Unii au fost țirși de picioare afară din sală. Așa s'a întâmplat că un păpuc de al călăului a rămas în mâna lui Lendl. După cinci minute sala a fost curățită.

Teatrul de luptă avea un aspect potrivit pentru penelul unui pictor. Partea stângă a podului zăcea în ruine. Covorul plin de așchii. Scaunul prezidențial și al notarului era total frânt. Băncile ministrilor scoase din locul lor obicnuit și aruncate între picioarele mesei prezidențiale resturnate. Acolo au fost asvirlite și scaunele de catifea ale ministrilor.

Muzeul istoric-etnografic din Sibiu.

Sub titlu de mai sus, venerabilul academician Iosif Vulcan scrie în »Familia« următorul articol bine simțit:

Un act cultural de cea mai înaltă importanță pentru neamul românesc se îndeplinește în Sibiu. Actul acesta este întemeierea muzeului istoric-etnografic.

Pe cât de măreață pe atât de îndrăzneată ideea aceasta, ea devine totuși fapt grație stăruinței neobosite a fruntașilor cari au inițiat-o.

Generațiunea actuală care conduce Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român poate fi mândră de succesul acesta. Meritul este numai al ei; ei avem să ne închinăm cu respect și devotament.

Meritul acesta e mare și neperitor. De câte ori critica progresului nostru cultural va chema înaintea scaunului ei judecătoresc pe fruntașii conducători de acum ai Asociațiunii și-l va întreba: „Ce ați făcut pentru afirmarea culturală a neamului românesc?“ — aceștia totdeauna vor putea răspunde cu o negrăită mulțumire sufletească: „Am înființat muzeul istoric etnografic“. Și judecata tuturor veacurilor

va pronunța verdictul: „V'ați împlinit datoria de fii bravi ai neamului!“

N'au trecut decât șapte ani de când o adunare generală a Asociațiunii a luat hotărârea să se înființeze în Sibiu un muzeu istoric și etnografic și iată astăzi un mare palat, ridicat prin contribuiri benevole, drept monument al idiomului românesc, vestește tuturora puterea noastră de viață.

Dacă toată națiunea și-ar fi dat concursul la întemeierea acestui așezământ cultural, palatul proiectat s'ar fi ridicat de mult; dar și cu ocaziunea aceasta, ca totdeauna, numai o mică parte a neamului s'a crezut datoră a-și da obolul.

E bine, cu toate aceste, palatul e gata. Acum urmează înzestrarea lui.

Prezidiul Asociațiunii, prin președintele dl Iosif Sterc-Suluțu, ne avizează că de oare ce speșele zidirii trec peste suma colectată și înzestrarea muzeului earăși reclamă alte capitaluri a cerut și obținut dela ministru de interne autorizațiunea d'a iniția colecte pentru muzeu în toată țara.

O listă de contribuie s'a trimis și redacției noastre, deci noi la rîndul nostru facem apel la toți abonantii noștri, ca înoindu-și abonamentele pentru anul viitor să adauge o sumă oare-care și pentru Muzeul nostru național. Noi vom publica toate contribuiriile și le vom înainta cu plăcere la locul competent.

O colectă aceasta la care trebuie să ia parte tot Românul, care ține să-și facă datoria de fiu iubitor al neamului.

Escrierea concurselor

învățătoresți la noi.

De un timp încoace, se obsearvă dificultăți nespuse de simțitoare în urmarea greșelilor comise, la scrierea concurselor învățătoresți — din întreaga metropolia noastră gr. or. română; aceste greșeli de mult se practică fără ca vre-una din forurile competente, să se ocupe de ele!

Nu s'au ocupat și nici că e de băgat vină! Urmările ilegalităților comise la scrierea concurselor învățătoresți, nici nu să simțese în sus; aceste le simțim noi, învățătorii și poporul.

Să pornim dela salariul învățătoresc:

1. Acesta conform legilor ministeriale și a Regulamentului din 1879 (făcut pe baza Statutului Organic) §. 45, ear zice: „salariul unui învățător ordinar, nu poate fi mai mic de 600 cor.“ ear §-ul 48 (al al doilea) zice: „salarele învățătoresți staverite și sistematice, nu se mai pot reduce la nici o întâmplare!“

În câte locuri nu am văzut că salariile învățătoresți s'au scărițat călcându-se legile în picioare și neluându-le nimenea în socotință? cazuri au fost destule chiar și prin comunele fruntașe, de prin comitatul Aradului, Torontal, etc. unde au redus salariile dela 1200 coroane, la 600 coroane.

Ei bine! Legea zice că cel puțin 600 cor. este salariul învățătorului, dar alt caz: „în Bănat (Mândștur) unde salariul a fost 600 cor., devenind postul vacant, s'a scris din nou concurs, dar cu salar de 480 cor., zicându-se, că va fi 600 cor., cu tot întregirea dela stat, de: 120 cor., dar fără ca aceasta se fi fost asigurată înainte! S'a ales învățător după toate regulile și cu condițiuni cum numai pe la noi să practică! Muncește pe a-l 3-lea an învățătorul cu salar de 480 cor. când eată că dela guvern vine: „deoarece salariile stavirite nu se pot reduce ajutorul nu se da!“ (vezi și §.48).

a) Statut nu da!

b) Consistorul ce e drept nu are!

c) Comuna să ține de concurs!; ear dascălul rabdă ori să se ducă cu D-zeu, că vor veni alții și cu atâta plată! Dacă dascălul va pări comuna, — o va ajunge; ei dar e amenințat: cu unire, cu pocăism, cu criminalitate chiar!

Eată nerespectarea legilor!

2. Tot în comuna aceea, nu voesc să dea cărașia lemnelor ca până acum, ci mai bucuros dau bani: 40 cor. pentru cărașie, căci s'au tăiat toate pădurile din apropiere și ei nu pot merge prin Ardeal, după lemne; că e o comuna, dar dascălul, unul singur: facă cum îl va învăța D-zeu! Ei să țin de concurs!

3. Alceva și mai interesant: în comuna *Jupani* (dieceza: Caransebes) concurs: cu 600 cor.: dascălul va fi obligat:

- să fie dascăl;
- să fie cantor, mergând la biserică, înmormântări, cununii, boteze;
- să poarte fără altă remunerație contabilitatea bisericii, fără a pretinde spese de scripturistica;
- are 16 m. lemne dar și pentru sala de învățământ tot de aci. La câte ore să fie la biserică și că e obligat a face și pe curatorul școlii, ori eventual a cancelariei oficiului parohial — n'a fost publicat! *Pagubă!*

A conduce corul, e obligat acum dascălul în tot locul — fără altă plată; *pe baza concursului!*

Dacă Lună la 10 ore a. m. este vre-o înmormântare; trebuie să lași școala și să mergi; dacă Marți la 9 ore a. m. este botez; — și acolo să te duci; dacă Mercuri la 3 ore d. a., — căci atunci vrea gazda să fie — *cununia*, — lași școala; ce îi pasă cuiva! ești silit, că pentru aceea tragi 600 coroane.

Să zicem, că n'ar merge așa în fiecare zi, dar totuși: ce lipsă e să meargă dascălul și la botez?

Să poarte contabilitatea bisericii — în cinste?

Să catechizeze în dar? că dacă s'ar hotări pentru acestea un *onorar o-re care*, de sigur ar fi absolvat dela toate!

Apoi cu quinquenalele, cât năcaz earăș! Știm că toate concursurile, se publică cu voia Dlor inspectorii școlari; deci ar fi bine a nu permite, să se strezure astfel de greșeli, cari după cum am arătat, *periclitază caracterul școlii și a religiei noastre*. La Mânăstur de sigur, să vor alcătui cu coloniștii maghiari, *la școală de stat*; ori dacă dascălul — care trebuie să-și susțină dreptul, căci altcum nu poate trăi — nu va renunța; urmarea va fi: *un prozelitism nemal poment!*

Să nu permitem dar gălăgia semidoctorilor dela sate ajunși prin comitetul parohial ca să facă răsvrătiri între popor, ci să li-să pună odată capăt, censurându-se concursurile și apoi să fie publicate — legal!

(Leuceșești).

I. Furdianu

Din străinătate.

Trecerea Dardanelor. Rusia a făcut demersuri pe la diferitele State europene pentru a obține abrogarea articolului din tratatul din Berlin relativ la trecerea prin Dardanele a vaselor de război rusești.

Se afirmă, că până acum Franța și Germania nu vor face nici o dificultate, în ce privește însă pe Turcia, ea nu are nici un interes de a vedea înscris într'un tratat internațional un articol care-i atinge suveranitatea.

În adevăr strămtorile dintre Marea neagră și Marea Eege sunt ele prin sine destul de tari pentru a împedea trecerea unei flote, în cazul când un articol din vre-un tratat ar permite trecerea; de aceea 'i-e Turciei cu totul indiferent dacă într'un tratat e scrisă sau nu o clauză care oprește sau permite trecerea.

Ea având în puterea ei Dardanelele, vede cu ochii răi amestecul altor puteri, cari opresc trecerea vaselor rusești, atunci, când ea bucuroasă ar permite aceea trecere în schimbul unor avantaje pe care e sigur că le-ar putea obține.

De altfel Turcia a considerat în totdeauna dreptul de a permite trecerea vaselor de război ca un drept al ei suveran și în totdeauna a explicat și aplicat astfel articolul în chestiune, atât de atunci, de când el a fost formulat în tratatul din Paris cât și mai târziu după tratatul din Berlin.

În ce privește războiul actual, Turcia deși neutrală n'a proclamat neutralitatea sa, și nu e cu neputință ca ea să permită flotei rusești din Marea Neagră ca să treacă prin Dardanele și în această privință de sigur, că nu va cere avizul Angliei.

Dacă însă până acum flota rusă din Marea neagră n'a trecut Dardanele, cauza nu trebuie căutată în vr'o opunere a Turciei, ci numai în rezerva Rusiei care de sigur că n'ar dori să provoace complicațiuni cu Anglia.

Atari complicațiuni ar fi neplăcute din cauză că Anglia ar profita de conflict și ca aliata Japoniei ar putea să împedea comunicațiunile flotei ruse prin canalul dela Suez.

Tocmai pentru a evita un conflict cu Anglia se tratează abrogarea articolului în chestiune.

Declarația cabinetului sârb. Noul cabinet sârb s'a prezentat înaintea skupștinei și a făcut următoarea declarațiune:

Guvernul având încrederea în concursul celor două grupări ale majorității adunării își va îndeplini din toate puterile datorile și va aduce la îndeplinire proiectele anunțate prin mesajul tronului.

Soluțiunea acestor sarcine va crea o bază pentru soluțiunea nouilor sarcine provăzute în programul dela 2 Octombrie 1903, opera comună a celor două grupuri din majoritatea actuală a Skupteinei.

Di Liuba Stoianovici a făgăduit că radicalii independenți vor da concursul lor guvernului la tot ce se crede favorabil interesului țării.

De ambele declarațiuni s'au luat act.

La congregație.

Facem apel la toți membrii români ai congregațiunii comitatului Arad ca pe ziua de 21 Decembre n. să fie toți la ședință. În presară se va ține obicinuita conferență la otel „Vas“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 16 Decembre 1904.

— **Inspectorul regese din Arad în pericol.** Citim într'un ziar local următoarele: Inspectorul școlar al orașului — și comitatului Arad Varjassy Árpád a avut un incident, care putea ușor să devină fatal pentru dînsul. Alaltăieri dimineață a plecat cu trenul de 7 ore 10 min. la Pecica, când cam la 1500 pași aproape de stațiunea Szenttamás un criminal a aruncat o peatră de mărimea unui măr, nimerind pe inspector în cap. Puțin a lipsit să fie lovit chiar în tâmplă, ceea-ce putea să pricinuiască moartea instantănea inspectorului, care abia a sosit la Pecica, a făcut arătare la gendarmerie în contra criminalului necunoscut.

— **Incheierea serbărilor în amintirea lui Ștefan-cel-mare.** Cetim în „Familia“: 14/27 Decembre se va da la Teatrul Național din București un festival artistic și național pentru încheierea serbărilor date cu prilejul celui al 4-lea centenar dela moartea lui Ștefan cel Mare. Data aceasta este tot odată aniversarea bătăliei dela Baia, din 14 spre 15 Decembre 1462, când craiul Ungariei Mateiaș a fugit primind o săgeată în spate. Între piesele de program ce se vor executa la acest festival este și „Mama lui Ștefan-cel-Mare“ poem muzical de G. Dima, cântat de corul societății corale „Carmen“.

— **Un nou volum de poezii al d-șoarei Maria Cunțan.** După-ce ne vestește că d-șoara

Maria Cunțan a seos de sub tipar un nou volum de poezii, di Marie Chendi scrie în „Voința Națională“ din București următoarele:

„Frunzărind prin volumul d-șoarei Cunțan, trăim însă în o lume cu totul deosebită. Am intrat pare-că în sanctuarul unei feme. În care nu se văd gesturi de teatru. Simplă, fără fardurile moderne, femeie mare, ale cărei patimi să atingă înălțimile valurilor, biciuite de furtuna vieții. Dar găsim în fiecare pagină ceva femeesc, ceva din comoara prin care această ființă s'aridicată atât de sus în viața omenească: simțirea și resemnarea. Iar astăzi, când o intelectuală trăiește așa de rar prin sine însăși, ei în cele mai dese cazuri e creația unor lecturi străine, imitația servilă unor figuri de femeie apuseană, e un merit deosebit să reușească cine-va a se impune prin sinceritate, lipsită de tot ce e artificial“.

— **Statistica predicilor rostite în bisericile noastre.** „Poporul român“ aduce următoarele date statistice despre parohiile noastre și despre predicile rostite în ele în decursul anului 1903: Românii gr.-or. din țările coroanei sf. Ștefan au 2102 parohii matre și 2968 filii, la oaltă 5070 parohii cu 2645 preoți. Numărul predicilor rostite în aceste biserici în 1903 e numai de 1834. Românii gr.-cat, au 2114 parohii matre, 498 filii, la oaltă 2612 parohii și 2687 preoți. Numărul predicilor rostite în bisericile gr.-cat.-rom. e numai de 1471. Va să zică 5332 preoți români au predicat numai de 3305 ori într'un an întreg, adecă pe un preot nu se vine nici barem o predică, și abia pe 1058 suflete române se vine o predică. Di Dionisie Stoica se ocupă în primarticolul din Nr. ultim al „Poporului român“ în mod calm și obiectiv cu aceste stări îngrijitoare și cu drept cuvânt reclamă să se dea mai mare importanță predicilor, cari sunt cel mai bun mijloc pentru cultivarea și moralizarea poporului român dela sate.

— **Ce pază are Aradul!?** Modul în care se face paza orașului nostru Arad pe străzile ceva mai puțin îndepărtate de centrul orașului, lasă foarte mult de dorit.

Pe străzile din centru, pandurii, stau aproape uniți de alții, pe câta vreme celelalte străzi sunt cu totul neglijate în privința pazei, mai cu seamă a celei de noapte.

Atragem dar, atențiunea poliției locale, ca să știe, căci și locuitorii din părțile puțin mai îndepărtate de centrul orașului încă au aceleași drepturi ca și cei dela centru, de a pretinde și ei, ca și avutul lor încă să fie asigurat ca și al marilor domni dela centru deoarece și ei, sunt supuși a contribui la toate dările convenite către oraș.

Indrăzneala acestor mizerabili de pun-gași de meserie, și cari s'au încuibat aici în Arad, a ajuns să ea proporții însemnate. Ei nu se mulțumesc a fura numai tot ce găsec prin curți, ca găini, găște și tot ce le cade în mână, și până când chiar și porcii de prin cotețe avem informațiuni că au fost furați noaptea de prin curțile oamenilor, acum au început a intra chiar și prin case. Eată un caz nou:

Sâmbăta trecută noaptea, locuitorului Ioan Măcinic cu locuința în strada Săcurei Nr. 36, hoții i-a furat bietului om un porc întreg tăiat gata, și pe care omul și-l pusesese să se afume în pod. Dar i-s'a afumat de tot!...

Măcinic a avut el și o parte de bucurie cu câteva zile nainte de asta, căci tocmai câștigase cu un los al unei loterii din Budapesta 75 coroane și pe cari tocmai că și și cumpărase porcul din care credea că de sfințele sărbători ale Crăciunului să se îndulcească și el împreună cu soția-i și cu cei patru copilași ai lor, însă bietul n'au avut parte!...

Avis poliției aradane.

— **„Ființa și menirea Universităților“** este titlul unei broșuri cuprinzând disertația ținută de di profesor I. Găvănescul la solemnitatea deschi-

ii cursurilor universitatii din Iasi in fata M. e Regelui Romaniei in ziua de 5 Oct. 1904.

— **O fiica de milionar servitoare!** **ss Mariana Wood**, fiica milionarului **Eduard Bardolph Wood** este obiectul tuturor conversatiunilor in aristocrația din Filadelfia. Ea a intrat ca servitoare cu 20 de lei saptamana.

Este a patra oara de cand voeste sa „emancipeze“. Intaiia oara s'a facut aceta, apoi modista, si in urma buna.

— **Papa si principele Nichita.** Din Roma vestește, ca vizita principelui la Papa se va face. Curtea papala adecă a declarat numai așa este invoita sa primească pe principe, dacă acesta vine in vizita nu dela curtea gală, ci dela ambasada rusească. Cum însă Nichita nu s'a invoit la asta, principele împreună cu principesa Milena a călătorit la Mino. Principesa va călători încă in cursul lunii Decembre in Germania, ear prințul Petru face studiile la universitatea din Bonn.

— **Ucigașul lui Plehve osândit.** Din Petersburg se telegrafează, ca ucigașul ministrului de interne rus, **Sasanovo**, a fost osândit la moarte, ear complicele său **Likovski** la 20 ani muncă silnică.

— **Acțiunea prințului de Orlean.** Din Paris se vestește, ca prințul de Orlean a telegrafat amicilor săi de acolo, ca papa l'a primit in audiență dimpreună cu soția sa. Prințul totodată a avisat pe pretinii săi, ca in curind sa da comitetului regalist nouă instructiuni.

— **Aurul japonez in serviciul Rusiei.** In primele luni ale anului acesta, Japonia expediază statelor-Unite, pentru comanda de hrană și de material de războiu ce făcuse, 43,800.000 jeni in aur și 19,000.000 in luna Maiu.

Americanii, cari aveau să verse la rindul lor, 200 de milioane de lei Francezi pentru cumpărarea canalului Panama, au trimis la Paris aurul japonez care sosise la San Francisco.

Si acest aur a fost vărsat in parte la imprumutul rusesc contractat. Aurul japonez a servit deci la plata cheltuelor campaniei ruse contra Japoniei.

Iată un rezultat pe care nu-l prevăzuse Mikado.

— **Statuia alegorică a federațiunii elvețiane.** Din Berna se scrie, ca la soclul treptelor principale de sub cupola palatului federațiunii se va așeza o statuă alegorică a federațiunii elvețiane, cum era asta planuită deja mai de demult. Pentru statuă aceasta acum se va escrie concurs ceeace de sigur va atrage întreaga gardă a artiștilor șviterani. Deja un model de gips al artistului Vibert din Șviteră împodobeste interiorul cupolei edificiului sus pomenit. Această statuă reprezintă scena, când Fürst, Walter, Stauffacher și Melchthal depun jurământul pe muntele Rütli. Acest grup alegoric însă nu este prea după gustul șviteranilor, de oare ce figurele de pe statuă nu ridică mâna când fac jurământul, ci o au pe inimă, prințând cu mâna stângă fic-care de actul de făgăduință. Afară de asta statuă nu arată nici un avint nu exprimă nici o solemnitate, cum ar trebui să exprime mai ales in atari momente de jurământ.

— **Inmormântarea lui Krueger.** O telegramă de cabel din Pretoria vestește, ca rămășițele fostului președinte al fostului stat liber Transvaal au sosit acolo. Din întreaga Africa de sud pelerinază Buri in capitala de odinioară a patriei lor, ca să dea ultimul onor iubitului lor părinte. Inmormântarea se va face la 16. Buri au venit la Pretoria in așa număr, ca n'au avut loc unde să se adăpostească, ci soldații au bătut in pământ o pânză, și in aceste colibii improvisate stau până după inmormântare.

— **Corpul cardinalilor împotriva dreptului de veto.** Din Roma se anunță, ca corpul cardinalilor in ultima ședință consistorială, in care era vorba de consacrarea fericitilor Sauli și Maiella între cardinalii Rampolla și Puzyna s'a desvoltat o aprigă discuție. Relațiunile dintre ambii deja de mult timp au fost încordate, de oare ce, pre cum este cunoscut, Puzyna a fost acela, care cu ocaziunea ultimei alegeri de pontifice a insinuat in conclavă veto-ul Austriei in

contra lui Rampolla. La curtea papală este considerat dreptul singuraticilor cardinali de a insinua in numele statelor străine veto in contra colegilor lor ca absurd, din care cauză in Vatican s'a lucrat un proiect de constituțiune, in interesul căruia atari membrii ai consistorului papal să fie puși sub pedeapsă canonică. Se zice ca acest proiect este deja gata, dar din considerare față de Austria el este ținut încă in secret.

— **Necroloage.** † **Dr. Al. Mangiuca.** Primum următoarea veste tristă:

Ninus Mangiuca, ca soție și Aurel, ca fiu, cu inima frântă de durere in numele lor și a tuturor consăngenilor dau jalnica veste despre încetarea din viață a iubitului ei soț respective tată **Dr. Alexiu Mangiuca** avocat și membru pe viață al „Astrel“ și al mai multor reuniuni culturale întâmplată după un morb greu și îndelungat Duminecă 11 Dec. n. la 7 ore dim. in vârsta de 43 ani. Osămintele iubitului reposat sau petrecut marți in 30 Noembrie (13 Decembre c.) la 2 ore p. m. in morminții gr. or.-rom. din loc. Oravița-montană in 18 Nov. (11 Decembre) 1904. Fie-i țărtna ușoară și memoria binecuvântată!

Celor cu jale „Tribuna“ trimite frățească mângâiere!

— Subscriși cu inimă înfrântă de durere in numele lor și a tuturor consăngenilor, dau jalnica veste despre încetarea grabnică din viață a iubitului soț, respective tată, fiu și consăngean **Vasiliu Dimitrescu**, notar la tribunalul regesc din Arad întâmplată la 7 $\frac{1}{2}$ ore seara 30 Nov. 13 Decembre 1904 in etate de 59 ani. Osămintele iubitului răposat s'au petrecut din strada Heim Domokos Nr. 2 Joi 2/15 Decembre 1904 la 2 ore d. m., in morminții din loc, după ritul bisericeii gr.-or.-rom. Arad, la 1/14 Decembre 1904. Fie-i țărtna ușoară și memoria binecuvântată! **Zenovie Dimitrescu** paroch in Dumbrovița, **Susana Dimitrescu** născ. **Lericu** părinți. **Văd. Agrina Dimitrescu** născ. **Gavrilo** soție. **Aurel**, **Hortensia**, **Romulus**, **Victoria**, **Letiția** **Minerva**, **Tuli**, **Livia**, fi și fiice, **Senca Iancovits** născ. **Gavrilo** soție. **Cumria Gavrilo** soție, **Sidonia Iancovits** născ. **Gavrilo** soție. **Archip Muntean** ieromonah, **Ștefan Gavrilo** soție, **Teofil Iancovits**, **George Iancovits** cumnași.

Funerariile regretatului Dimitrescu s'au săvârșit Joi după-ameaz. Publicul român din Arad aproape întreg s'a prezentat la casa mortuară, petrecând mulți cosciugul până la groapă. De față era președintele tribunalului **Ottubay Károly** și mai mulți juzi și officianți dela tribunal. Prohodul s'a săvârșit in Catedrală prin protopopul **V. Beleş** și parochul **Gavriil Bodea**. Răspunsurile le-a executat corul seminar al sub conducerea profesorului **Trifu Lugojan**. Amicii săi români din Arad i-au depus și o comună de flori naturale cu inscripția: **Lui Dimitrescu — Prietenii vechi și bunii.**

— Anunțăm cu multă durere trecerea la cele eterne a scumpei noastre soții, mamă, soră, cumnată resp. mătușă **Ecatarina Trailă** născ. **Boborony**, adormită in domnul la 12 Decembre 1904 la orele 2 după după miezul nopții, in etate de 45 ani. Rămășițele pământești sau așezat in cimitirul bisericeii gr.-or. din localitate, 14 Dec. 1904. Odihnească in pace! **Ilie Trailă** soț. **Blanca**, **Ana Sabin**, **Delia Maria** și **Emilia** copii. **Emilia Boborony** mamă, **Andrei Boborony** frate. **Anca Giorge** soție, **Milan Giorge** soț, **Ion Trailă**, **Oprîța Buia** cumnași. **Maria Toader**, **Maria Oporean**, **Janăș Buia** nepoți.

— **Oraș încălzit prin căldura pământului.** Orașul american **Boise** e încălzit începând din iarna trecută cu căldura aflată in interiorul pământului. S'a sfredelit in mai multe locuri pământul și s'a aflat la adâncime de 330-760 metri apă caldă de 50-100 grade Celsius. Această apă a fost adunată într'un rezervoar subteran, de unde cu ajutorul pompelor e condusă prin țăvi in diferitele edificii publice ale orașului, pentru a le încălzi. Cheltuielile acestui mod de încălzire sunt de cinci ori mai mici ca cheltuielile încălzirii prin foc.

— **Averea călugărilor chartreusieni.** In urma expulzării lor din Franța, călugării și-au luat drumul spre Italia cu gândul să se stabilească acolo. La Roma au cumpărat până acum 35 de case.

Călugării chartreusieni s'au și stabilit in regiunile **Muntelui Oliveto** in **Farneta** pe care au numit-o **Grenobla nouă**, după orașul **Grenobla** din Franța de unde au fost expulsați, clădindu-și acolo case și instalațiuni grandioase pentru fabricarea licherului *chartreuse*.

Averea acestor călugări adusă din Franța in Italia, in lăzi de fier, se ridică la suma de 300.000.000 lei.

TEATRU

„Apajune“

operetă in 3 acte.

In teatrul național din loc se va reprezenta zilele astea piesa

Apajune operetă in 3 acte. Autori **Széll F. R. Genee**, muzica **K. Millöcker**.

Subiectul piesei e curat românesc, de pe vremea iobăgiei.

Povestea e plină cu părți comice. Muzica foarte dulce. La mai multe scene se dansează jocuri naționale românești. Rolurile principale le au **Polgár Sándor**, **Fóthy Frida**, **Német János**, **Arkay Vilmos**, **Bónis Lajos** și **Pozsonyi Lenke**.

Direcțiunea teatrului ne avizează că a pus multă solitudine pentru reușita reprezentațiunii.

POȘTA REDACȚIEI.

Unui abonent, *Șard*. Adresa dlui **Ioan Slavici** este: *Măgurele-Ilfov*. România.

PREȚUL CEREALELOR.

Piața din Budapesta.

— 15 Decembre.

	kgr.				Coroane.
Grâu	77	"	—	—	9.00—10.—
Grâu	78	"	—	—	10.24—10.27
Grâu	79	"	—	—	10.27—10.30
Grâu	80	"	—	—	10.25—10.35
Săcară	50	"	—	—	7.57—7.60
Orz	50	"	—	—	7.12—7.15
Ovăș I	50	"	—	—	7.00—7.10
Cucuruz					
nou	50	"	—	—	7.95—8.—

Piața din Timișoara.

— 6 Decembre.

	kgr.				Coroane.
Grâu	77	"	—	—	9.70—9.75
Grâu	78	"	—	—	9.75—9.80
Grâu	79	"	—	—	9.85—9.90
Grâu	80	"	—	—	9.90—10.00
Săcară	50	"	—	—	7.50—7.55
Orz	50	"	—	—	7.20—7.25
Ovăș I	50	"	—	—	6.60—6.65
Ovăș II	50	"	—	—	6.80—6.85
Cucuruz					
nou	50	"	—	—	7.15—7.20

Bibliografie.

1. *A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. r. Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa schiță biografică*, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericeii românești unile*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de **Dr. Alexandru Grama**, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de **Dr. Augustin Bunea**, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

390 — 19

Redactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Anunț.

Un absolvent al cursului de notari, cu 1 Ianuarie 1905 află aplicare în cancelaria subscrisului. Salariu fix lunar 90 coroane. Se recere perfecta cunoștință a limbii române și maghiare. A se adresa către subscrisul.

Cugier (Kudzsir, comit. Hunedoarei, cercul Orăștiei) în 10 Decembrie 1904.

Procopiu Herlea,
notar com.

457

In Ardeal, într'un ținut curat românesc, în care se țin târguri de țeară și piețe de săptămână foarte cercetate, este de vânzare o farmacie care face circulație de șeasă mii coroane, cu șeptesprezece mii coroane. Informațiunile se pot afla la administrația ziarului nostru.

436

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

== ARAD, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

CANCELARIA

arhitectului român

IOAN NIGA

ARAD,

456

Str. Atzél Péter Nr. 1.

(lângă Crucea Albă.)

Primește lucrări de inginerie și arhitectură, indeosebi biserici, școli, censurări de zidiri.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. public, că pe Strada Kossuth Nr. 43 în Arad a trecut în posesiunea mea

prăvălia de faur

(mai înainte a lui Stamberger Jozsef)

După o experiență de mai mulți ani câștigată în faărici din Budapesta și Viena,

am ajuns în plăcuta situațiune să pot îndeplini tot felul de lucrări dela cele mai simple până la cele mai complicate prompt și pentru prețuri foarte culante.

Rugând binevoitorul sprijin al onor. public, rămân Cu deosebit respect:

Végh István

măstru măsur.

337

Prima Soc. de Credit Funciar Român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință deținătorilor de scrisuri funciare rurale 4% și 5% că plata cuponului de 1 Ianuarie 1905 și a scrisurilor funciare eșite la sortă se va face cu începeră de Luni 114 Noembrie a. c.

416

Direcțiunea.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recuisite de argint, seduli de amănare cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Se caută un învățăcel.

Nr. Telefonului 438.

381

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu incopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odăi.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242

Mutare de prăvălie!

Am onoare a avisa respectuos pe on. public că mi-am mutat prăvălia, care corespunde pe deplin recerințelor moderne, în palatul contelui Nádasdy.

Tot odată rugând spriginul onoratului public, rămân

Cu deosebită stimă:

Brunner Béla

Prăvălie pentru haine de modă de bărbați, obiecte de artă și de specialități.

Arad, Piața LIBERTĂȚII, Palatul contelui Nádasdy, colțul străzei Forray.

ARAD, Tipografia George Nichin.